

Verenigde Staten, Engeland en de Sowjet-Unie in laatste instantie de beslissingen namen welke die verhoudingen zouden bepalen, verschillend. Zij waren het er over eens dat voorkomen moest worden dat Duitsland en Japan tot nieuwe agressie zouden kunnen overgaan en zij voelden er voor om, mits hun eigen belangen niet in het gedrang zouden komen, de na de Eerste Wereldoorlog opgerichte Volkenbond in de een of andere vorm te doen herleven – verder ging de overeenstemming in hun denken niet. Bij president Roosevelt en zijn *Secretary of State* Cordell Hull stond voorts voorop dat de Verenigde Staten hun overheersende positie in Latijns Amerika dienden te handhaven – dat voor de Amerikanen nog een duidelijke rol in Europa zou zijn weggelegd, beseften zij niet; Roosevelt ging er van uit dat de Amerikaanse publieke opinie van hem, mocht hij voor de vierde maal als president worden gekozen (begin november '44 zouden er in Amerika weer verkiezingen zijn), zou vergen dat hij vrijwel alle Amerikaanse strijdkrachten ten spoedigste zou demobiliseren en dus ook niet een deel hunner in Europa of Azië zou handhaven. Met deze visie hing zijn ietwat gemakzuchtige verwachting samen dat Stalin geen gevaarlijker tegenstander zou zijn dan hij, sinds hij begin '33 als president was gaan fungeren, in de Amerikaanse binnenlandse politiek had ontmoet – hij vertrouwde op zijn charme. Cordell Hull, niet vrij van een vaag idealisme, had de neiging, de betekenis van nieuwe vormen van naoorlogse internationale samenwerking te overschatten. Noch hij, noch Roosevelt had veel historisch inzicht.

Dat inzicht trof men eerder aan bij de Britse *Foreign Secretary* Anthony Eden en vooral bij *Prime Minister* Churchill, zij het dat deze laatste, kind van de negentiende eeuw waarin hij in grote welstand was opgegroeid, zich geen wereld kon voorstellen, en zeker geen wereld wenste, waarin niet Engeland met zijn *Commonwealth* en koloniaal *Empire* tot de machtigsten der aarde zou behoren. Edens verdienste was dat hij besepte dat men Frankrijk, hoe verzwakt het ook uit de Tweede Wereldoorlog te voorschijn zou komen, geen belangrijke rol in de naoorlogse wereld, met name in Europa, kon onthouden, Churchills verdienste dat hij vrijwel voortdurend van een waakzaam wantrouwen in Stalins bedoelingen was vervuld.

Wat waren die bedoelingen? Moeilijke vraag! Wat het Amerikaanse en het Engelse beleid betreft, liggen alle kaarten op tafel – de Sowjet-Unie heeft uit haar werkelijk belangrijke archieven nimmer iets van betekenis gepubliceerd. Men is, nog steeds, op gissingen aangewezen. Duidelijk is, menen wij, dat Stalin er op zijn minst op uit was, alle gebieden die ooit tot Rusland hadden behoord, vast in de Sowjet-Unie